

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1333

Vragen van de leden **Knops, Keijzer** (beiden CDA) en **Ten Broeke** (VVD) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over *uitspraken van de president van Mali over terugname uitgeprocedeerde asielzoekers en illegalen* (ingezonden 23 januari 2017).

Antwoord van Minister **Koenders** (Buitenlandse Zaken) en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (ontvangen 2 maart 2017)

Vraag 1 en 2

Hoe beoordeelt u de berichtgeving¹ dat Mali «nooit» een hervestigingsakkoord over de terugkeer van Malinese migranten uit Europa zal tekenen? Klopt het dat de Malinese president Keïta in een persconferentie met de Franse president Hollande gesteld heeft dat Mali «nog nooit» een hervestigingsakkoord gesloten heeft met een ander land en dat ook «nooit zal doen»?

Antwoord 1 en 2

Mali is op basis van het internationaal gewoonterecht gebonden mee te werken aan de gedwongen terugkeer van eigen onderdanen, een verplichting die het Verdrag van Cotonou² bevestigt. De EU en Mali werken samen bij terugkeer. De uitspraken van de Malinese president tonen overigens de gevoeligheden rond terugkeer. Voor landen als Mali zijn overmakingen (zgn. *remittances*) van migranten doorgaans een inkomstenbron die groter is dan die van internationale samenwerking of van de buitenlandse investeringen in dat land. De Malinese president is ook van mening dat slachtoffers op de Middellandse Zee moeten worden voorkomen en hij is zich bewust van de problemen die irreguliere migratie voor Europa met zich meebrengt. De president wil op technisch niveau tot een pragmatische aanpak komen. Dat is precies waar de EU met Mali aan werkt.

¹ <http://nl.metrotime.be/2017/01/14/news/mali-zal-nooit-een-hervestigingsakkoord-tekenen/>

² Artikel 13 Verdrag van Cotonou

Vraag 3

Hoe verhouden de uitspraken van de Malinese president zich tot uw recente persbericht³, waarin u beweert een «overeenkomst» gesloten te hebben namens de EU met Mali, die de terugkeer van Malinese migranten uit Europa moet bevorderen?

Antwoord 3

Op 11 december 2016 heeft de Minister van Buitenlandse Zaken namens de EU overeenstemming bereikt met Mali over een gezamenlijke migratie-aanpak. Deze aanpak is vastgelegd in een door beide partijen getekende gezamenlijke verklaring⁴ en gaat uit van een brede benadering die onder andere gericht is op het tegengaan van mensensmokkel, het bevorderen van veiligheid en het creëren van jeugdwerkgelegenheid. Samenwerking op terugkeer maakt onderdeel uit van deze aanpak die de EU voorstaat.

Vraag 4, 5, 6 en 7

Bent u bereid te erkennen dat de uitspraken van de Malinese president nog verder gaan dan de felle reactie van de Minister van Buitenlandse Zaken, die in reactie op uw persbericht stelde dat er helemaal geen sprake was van een akkoord, en bovendien rectificatie eiste, waarna de dialoog weer kan worden hervat?⁵

Schendt Mali deze «overeenkomst» met de uitspraken van president Keïta? In hoeverre is verdere dialoog mogelijk als Mali aangeeft «nooit» een hervestingsakkoord te zullen sluiten?

Blijft u van mening dat sprake is van een «semantische discussie» die we «niet groter moeten maken dan het is»?⁶

In hoeverre heeft uw persbericht bijdragen aan de ophef die in Mali ontstaan is en de weigering om een akkoord te willen sluiten over de terugname van migranten? Vindt u het nog steeds «heel goed» wat er gebeurd is, dat de gevoeligheid in Mali wijst op de «mogelijkheid om tot afspraken op dit terrein te komen»?⁷

Antwoord 4, 5, 6 en 7

Mali schendt de gezamenlijke verklaring niet met de uitspraken van de president. In deze verklaring staat dat de EU en Mali overeenkomen om de samenwerking te intensiveren bij het begeleiden van de terugkeer van irreguliere migranten uit Europa. De uitspraken van de Malinese president – net als de reactie van de Malinese Minister van Buitenlandse Zaken eerder – laten de gevoeligheid zien van gedwongen terugkeer van Malinezen naar Mali. Dit neemt niet weg dat op praktisch niveau Mali goede wil toont door met de EU samen te werken, bijvoorbeeld door de organisatie van identificatiemissies naar Europese landen.

Vraag 8, 9 en 10

Hoeveel medewerking verwacht u nog van Mali na de uitspraken van president Keïta, in het licht van de praktijk van de afgelopen jaren, die uitgewezen heeft dat de medewerking van Mali aan gedwongen terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers «beperkt» was?⁸

Hoeveel uitgeprocedeerde asielzoekers en illegalen uit Mali zijn gedwongen teruggekeerd vanuit Nederland naar Mali, dus met medewerking van de Malinese autoriteiten, sinds de aanvang van de inzet van Nederlandse militairen in de VN-missie MINUSMA, in april 2014?

Werkt Mali voldoende mee aan de terugname van eigen uitgeprocedeerde asielzoekers en illegalen uit Nederland, aangezien het daar politiek en juridisch op basis van de overeenkomst van Cotonou en de Valetta-afspraken toe verplicht is?

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/12/11/akkoord-eu-mali-over-intensivering-samenwerking-op-gebied-van-migratie>

⁴ In bijlage.

⁵ <http://nos.nl/artikel/2148729-mali-geen-akkoord-met-koenders-over-terugkeer-migrant.html>

⁶ Verslag van een Algemeen overleg over Verlenging van de Nederlandse bijdrage aan MINUSMA, 22 december jl.

⁷ idem

⁸ Lijst van vragen en antwoorden inzake de Verlenging van de Nederlandse bijdrage aan MINUSMA, antwoord op vraag 34 (Kamerstuk 29 521, nr. 327)

Antwoord 8, 9 en 10

Mali stelt mee te werken aan gedwongen terugkeer wanneer het vaststaat dat de illegaal in Nederland verblijvende vreemdeling de Malinese nationaliteit heeft. In die gevallen zou Mali een reisdocument afgeven voor terugkeer naar Mali. Sinds april 2014 zijn geen personen gedwongen teruggekeerd naar Mali. Zelfstandige terugkeer, bijvoorbeeld via IOM, vindt op beperkte schaal plaats. In de genoemde periode zijn vanuit de caseload van de Dienst Terugkeer en Vertrek circa tien vreemdelingen zelfstandig teruggekeerd naar Mali.

Vraag 11, 12 en 13

Wat vindt ervan dat Mali maling heeft aan Nederland en de EU, terwijl het veel ontwikkelingshulp uit Nederland ontvangt en beschermd wordt door Nederlandse militairen sinds 2014?

Deelt u de opvatting van de Duitse vicekanselier Gabriel dat landen die uitgewezen asielzoekers niet of onnodig traag terugnemen, niet hoeven te rekenen op Duitse ontwikkelingshulp?⁹

Zo ja, vindt u dat deze situatie van toepassing is op Mali? Bent u bereid bilateraal en in internationaal verband druk uit te oefenen op Mali om zijn verplichtingen na te komen om migranten terug te nemen?

Antwoord 11, 12 en 13

Al dan niet gedwongen terugkeer van mensen die illegaal in Nederland verblijven is een belangrijk onderdeel van het Nederlandse migratiebeleid en van wezenlijk belang voor het draagvlak voor en de geloofwaardigheid van het toelatingsbeleid. Het is cruciaal dat derde landen als Mali hieraan hun medewerking verlenen. Daartoe hebben deze landen zich ook verplicht. Niettemin is die medewerking niet altijd evident, vanwege de genoemde gevoeligheden.

Het kabinet is van mening dat maatregelen om deze medewerking te stimuleren het effectiefst zijn als zij onderdeel zijn van een breder pakket. Dit was ook het uitgangspunt bij de aanpak met Mali. In algemene zin sluit het kabinet negatieve prikkels – zoals het korten op ontwikkelingssamenwerking – echter niet uit. Deze maatregelen moeten bij voorkeur eerst gezocht worden binnen het migratiedomein. Het kabinetsbeleid is gestoeld op de aanbevelingen van de Adviescommissie Vreemdelingenzaken over de «Strategische Landenbenadering migratie» (zie Kamerstuk 29 344/30 573, nr. 128).

In het geval van Mali wordt naast samenwerking op terugkeer ook intensief gesproken over het belang van voortgang bij de aanpak van transitmigratie en van grondoorzaken van migratie zoals instabiliteit. Nederland en de EU kiezen hierbij voor een pragmatische aanpak. Dat vergt tijd, maar zal uiteindelijk het meest effectief zijn.

⁹ <http://nieuws.tpo.nl/2017/01/09/duitsland-dreigt-stoppen-ontwikkelingshulp-als-landen-afgewezen-asielzoekers-terugnemen/>